Eduskunnan suurelle valiokunnalle

Suomen Olympiakomitean lausunto Suomen avaintavoitteista EU-vaalikaudelle 2024–2029

Viite: *Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024–2029* (E 58/2023 vp, muistio EU/41/2024-VNK-1)

Olympiakomitea pitää tärkeänä, että eduskunta ohjaa Suomen EU-linjaa. Eduskuntapuolueet ja niiden ehdokkaat ovat eri tavoin ottaneet kantaa liikunnan ja urheilun puolesta vaalikampanjoissaan. Vaaleja edelsi aktiivinen keskustelu mm. liikkumattomuuden kustannuksesta konkretisoitui vahvoina liikkumista, johon kaikkien eduskuntapuolueiden ehdokkaita osallistui. Keskustelu konkretisoitui liikuntaa ja urheilua edistävinä kirjauksina hallitusohjelmassa, ml. poikkihallinnollinen ja valtioneuvostotasoinen Suomi liikkeelle -ohjelma. **Olympiakomitea pitää linjakkaana, että Suomi edistää asiaa myös Euroopan unionin tasolla.**

Olympiakomitea ehdottaa, että Suomi ottaa tavoitteekseen koko EU:n yhteisen liikunnan ja urheilun strategian (EU Strategy on Sport and Physically Active Lifestyle).

Esitämme lisättäväksi otsikon *Kokonaisturvallisuus ja vahvempi Eurooppa* alle:

> *Toimintakykyiset kansalaiset ovat edellytyksenä EU-maiden uskottavalle puolustukselle, kokonaisturvallisuudelle ja kriisinkestävyydelle. Suomi esittää EU:lle eri sektorit läpileikkaavaa liikunnan ja urheilun strategiaa, jotta EU:n politiikkatoimet eri sektoreilla tukisivat liikkumista, liikuntaa ja urheilua.*

Perustelut:

Suomea ja koko Eurooppaa vaivaavat lukuisat kriisit, jotka haastavat mm. talouttamme ja kriisinkestävyyttämme. Liikunnalla ja urheilulla on mahdollisuus olla ratkaisemassa näitä suuria yhteiskunnallisia haasteita. EU:ssa on jo pitkään työskennelty liikunnan valtavirtaistamiseksi eri politiikan aloille. Jotta liikunnan ja urheilun myönteiset vaikutukset mm. puolustuskyvylle ja taloudelle saadaan hyödynnettyä, tulee teema nostaa koko EU:n tasolle.

Liikunta ja urheilu vahvistavat EU:n taloutta. Vuosien 2011–12 satelliittikirjanpidon mukaan liikunnan ja urheilun taloudellinen arvo vastasi 1,76 % koko EU:n bruttoarvonlisäyksestä. Urheilun arvioitiin työllistävän jopa yli 5 miljoonaa eurooppalaista, eli 2,72 % kaikista työllisistä. Työvoimaintensiivisenä alana liikunnalla on suuri potentiaali vahvistaa työllisyyttä ja siten taloutta. Lisäksi vapaaehtoiset tuottavat valtavan arvonlisäyksen liikunnassa ja urheilussa, esimerkiksi tapahtumien kautta ja lasten liikuttajina urheiluseuroissa.

EU-kansalaisista 45 % ei koskaan harrasta liikuntaa tai urheilua. 44 % harrastaa kerran viikossa tai sitä useammin. Suomalaisista vastaajista jopa 71 % raportoi harrastavansa liikuntaa tai urheilua vähintään kerran viikossa. Silti valtaosa suomalaisistakaan ei liiku terveytensä kannalta riittävästi, ja liikkumattomuuden ja paikallaanolon kustannukset yhteiskunnalle ovat 4,7 miljardia euroa vuosittain.

Liikuntapolitiikka kuuluu EU-jäsenmaiden kompetenssiin. Monilla muilla EU:n politiikka-alueilla on kuitenkin vaikutuksia, usein tiedostamattomia, liikuntaan ja urheiluun, joita ei välttämättä osata ottaa huomioon. Ehdotettu liikuntastrategia voisi kattaa poikkihallinnollisesti muun muassa seuraavat politiikka-alueet:

puolustus, terveys, liikunta, nuoriso, koulutus, sosiaalipolitiikka, liikenne, demokratia, aluepolitiikka, koheesio, talous, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, kestävä kehitys sekä ulkosuhteet ja kumppanuudet.

Samalla kaikki politiikan osa-alueet tulisivat selkeyttäneiksi rooliaan suhteessa liikuntaan ja urheiluun. Sisämarkkina-asioissa strategiatyö mahdollistaisi dialogin eurooppalaisen urheilumallin suojaamisesta – kuinka jatkossa sovitetaan yhteen urheilun autonomia ja markkinasäännöt (vrt. Superliiga-tapaus).

Strategia antaisi nykyistä paremmat valmiudet myös sisällyttää liikunta läpileikkaavasti EU:n eri rahoitusohjelmiin. EU-rahoitusmahdollisuuksien parantaminen on keskeinen ratkaisu tilanteessa, jossa liikunnan ja urheilun julkisen rahoituksen odotetaan putoavan merkittävästi Suomessa.

EU:n nykyinen ohjelmakausi on voimassa vuosina 2021–2027, ja tuleva parlamentti tulee aloittamaan neuvottelut seuraavasta ohjelmakaudesta. Edellisen rahoituskauden lopulla, vuosina 2017–2020, jaettiin yli 115 miljoonaa euroa julkista tukea kansallisista EU-rahoitusohjelmista suomalaisille liikuntahankkeille (EU:n maaseutuohjelma- ja rakennerahastohankkeet). Tukea sai 1 399 hanketta. Yksityisen rahoituksen arvioidaan olevan n. 64 miljoonaa euroa, jolloin EU-ohjelmien kokonaisvaikuttavuus liikunnan osalta vuosina 2017–2020 oli lähes 180 miljoonaa euroa. EU-ohjelmien kautta saatava tuki on tärkeä täydennys valtion ja kuntien liikunnalle osoittamaan rahoitukseen, ja sen merkitys tullee entisestään lisääntymään jatkossa.

Ehdotus liikunnan ja urheilun strategiasta olisi luonteva jatkoehdotus myös EU:n mielenterveysstrategialle, jota Suomi on aktiivisesti edistänyt.

Strategia tulisi rakentaa tiiviissä yhteistyössä ja dialogissa kaikkien tärkeiden sidosryhmien kanssa, ml. eri EU-instituutiot ja niiden eri politiikan alueet sekä liikunta- ja urheiluyhteisö kaikilla tasoilla. Osana strategiaa voitaisiin perustaa EU:n urheiludialogi (EU Sport Dialogue), jonka puitteissa päättäjät voisivat jatkossakin kuulla liikunnan ja urheilun toimijoiden tarpeita sekä näkökulmia päätöksentekoon.

Helsingissä 26.2.2024

Taina Susiluoto
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea